

รายงานนวัตกรรม

การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2
ด้วยกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน

นางสาวอมรรัตน์ คำประไพ
ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนบ้านขามใหญ่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

นวัตกรรมจัดการเรียนรู้

โรงเรียนบ้านขามใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

1. ผู้จัดทำนวัตกรรม นางสาวอมรรัตน์ คำประไพ
2. ชื่อนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน
3. ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2567
4. แนวทางการคิดค้นนวัตกรรม
ข้าพเจ้าได้แสวงหานวัตกรรม/แบบอย่างที่ดีจากแหล่งต่างๆ ที่มีผู้เคยสร้างหรือ ทำไว้แล้ว แล้วนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาใหม่
5. ประเภทของนวัตกรรม นวัตกรรมด้านการสอน
6. หลักการและเหตุผล/ ความเป็นมา

กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยเชื่อมโยงการทำงานของสมองและพัฒนาจินตนาการ ซึ่งสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก เด็กจะแสดงออกมาเป็นภาพ รูปร่าง และรูปทรง จึงเป็นโอกาสที่เด็กได้ฝึกสมองจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีหลายหลายรูปแบบ เป็นการให้เด็กกระทำและสังเกต ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เด็ก เด็กจะเกิดความสามารถในการพัฒนาความคิดรวบยอด และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ได้ต่อไป อีกทั้งกิจกรรมสร้างสรรค์ยังพัฒนาจิตเด็กได้อย่างมีคุณภาพ คือให้เป็นผู้มีความอดทน เพราะต้องสร้างสรรค์ผลงานของตนจนสำเร็จ จะสร้างความภูมิใจต่อตนเองหรือสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองได้ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้เด็กพึ่งตนเองในการทำสิ่งต่างๆ ตามความสามารถเป็นการกระตุ้นให้เด็กตระหนักถึงความมีคุณค่า ในตนเอง เด็กจะเป็นผู้มีความมั่นใจและกล้าที่จะเผชิญปัญหา ในขณะเดียวกันเด็กจะได้รับการพัฒนาทางสังคมเพราะเด็กจะมีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อน เด็กจึงเรียนรู้การแก้ปัญหาการทำงาน รู้จักปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันด้วยดีในสังคม กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างยิ่ง กิจกรรมสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับตา และการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ ที่อาจเกิดขึ้นเท่านั้นแต่ยังเป็นการส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ ฝึกการรู้จักทำงานด้วยตนเองและฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งความคิดและการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานทางศิลปะและนำไปสู่การเรียน เขียน อ่าน อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

ดังนั้น ดิฉันจึงต้องการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสานพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และตัวบ่งชี้ ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยกำหนด

7. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

7.1. เพื่อพัฒนานวัตกรรม “ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน

7.2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 7 องค์ประกอบ

8. กลุ่มเป้าหมาย

- เด็กอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 14 คน

9. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม

ความหมายการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

สุภาภรณ์ เลื่อมกุมาร (2012) กล่าวถึง ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความคิดที่สามารถในการสังเคราะห์สามารถในวิเคราะห์และและมีความสามารถในนำไปปฏิบัติได้มีลักษณะเป็นความรวมความคิดหลายทางและมีลักษณะคล้ายๆกับกระบวนการแก้ ปัญหาที่มีความแตกต่างเพียงกระบวนการแก้ปัญหาที่นั้นจะมีวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เด่นชัดเฉพาะเรื่องแต่กระบวนการคิดสร้างสรรค์ จำเป็นที่บุคคลจะต้องรู้จักจินตนาการและถ้าขาดจินตนาการก็ไม่สามารถแก้ปัญหาทางความคิดสร้างสรรค์ได้ความคิดสร้างสรรค์ประการสำคัญผู้คิดนั้นจะต้องไม่ทุกข์ไม่มีความรู้สึกทุกข์ ไม่รู้สึกบีบคั้น คิดตามความเป็นจริง คิดตรงกับสภาพแห่งตามที่เป็นจริงนั้น ในความคิดสร้างสรรค์จะต้องสร้างความสุขด้วยจึงจะเป็นการสร้างสรรค์ เป็นความคิดสร้างสรรค์ โดยนิยามนั้นจะเป็นตัวขับเคลื่อนกระบวนการคิด

รศ.ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2549 อ้างถึงใน Harris.1998) อธิบายว่าการคิดสร้างสรรค์ก็คือความหมายของการสร้างสรรค์ที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ และสรุปสาระไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ความสามารถ (An Ability) คือความสามารถในการจินตนาการ หรือประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ เป็นความสามารถที่จะทำให้เกิดความคิดใหม่ด้วยการรวม เปลี่ยนแปลง หรือปรับมาใช้จากความคิดที่มีอยู่ทุกคน มีความสามารถในการสร้างสรรค์

2. ทักษะ (An Attitude) การสร้างสรรค์เป็นทัศนคติ ความสามารถ ในการที่จะยอมรับความเปลี่ยนแปลงและสิ่งใหม่ ความเต็มใจที่จะเล่นกับความคิดและความเป็นไปได้ ความยืดหยุ่นในการมอง มีนิสัยที่จะสนุกกับสิ่งที่ดี ขณะเดียวกันก็หาแนวทางในการปรับปรุง

3. กระบวนการ (A Process) คนที่สร้างสรรค์จะทำงานหนัก จะปรับปรุงความคิดและวิธีแก้ปัญหา อยู่ตลอดเวลา โดยการที่จะค่อยๆ ยกเลิกหรือปรับงานของตน

สมองกับการคิดของเด็กปฐมวัย

ดร. ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2008) กล่าวว่า สมองของเด็กพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์และมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากในช่วง 2-3 ปีแรกหลังคลอด สมองของเด็กแรกคลอดจะหนักมีการสร้างเพิ่มเติมอีกหลังคลอด สมองของเด็กจะเติบโตขึ้นจนมีขนาดเกือบเท่ากับสมองของผู้ใหญ่ ในวัยเพียง 3 ขวบ โดยมีน้ำหนักสมองประมาณ 1,100 กรัม หรือราวร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ (สมองผู้ใหญ่จะหนักประมาณ 1.3 ถึง 1.5 กิโลกรัม) เด็กวัยทารกจนถึงสามขวบเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาศักยภาพทางสมอง เพราะเป็นช่วงเวลาแห่งการเปิดรับข้อมูลการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกอย่างรวดเร็ว กล่าวกันว่าสมองของเด็กทารกมีการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นพัน ๆ เท่า เด็กเรียนรู้ ทุกอย่างที่เขาปะทะล้วนเป็นข้อมูลเข้าไปกระตุ้นสมองเด็กทำให้เกิดเครือข่ายเส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อต่าง ๆ อย่างมากมายซึ่งจะทำให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นักวิทยาศาสตร์ เชื่อว่ายิ่งสมองเด็กมีเส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อมากเท่าไร เด็กก็จะยิ่งฉลาดมากขึ้นเท่านั้น สมองจะทำหน้าที่นี้ต่อไปจนถึงอายุ 10 ปี จากนั้นสมองจะเริ่มกำจัดเครือข่ายเส้นใยสมองที่ไม่ได้ใช้ทิ้งไป เพื่อให้ส่วนที่เหลือมีความสามารถและมีประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด

การทำงานของสมองที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่งมาจากการฝึกฝน เช่นเดียวกับการป้อนข้อมูลต่างๆ ให้สมองก็เป็นการช่วยให้สมองเก็บข้อมูลได้มากขึ้น มีข้อมูลมากขึ้น แต่การฝึกสมองให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดไม่ใช่เรื่องของการจำอย่างเดียว เพราะถึงแม้การจำจะเป็นสิ่งที่จำเป็น เป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ แต่ก็เพียงเป็นขั้นพื้นฐานของสมองที่จะต้องมีการจำความรู้เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไป บางครั้งการจำไม่ได้ทำให้เกิดการเรียนรู้ แต่อาจไปสกัดกั้นการทำความเข้าใจเนื้อหาของความรู้ ความจริงแล้วการฝึกให้สมองสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นเรื่องของการคิด เพราะถ้าหากสมองคิดเป็นก็เรียกได้ว่าคน ๆ นั้นเป็นคนที่มีศักยภาพมีประสิทธิภาพ การคิดเป็นการทำงานของสมองที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เพียงแต่เราจะต้องจัดการเรียนรู้หรือจัดสิ่งกระตุ้นให้มากพอที่สมองจะได้คิด การคิดสามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ สมองแบ่งเป็น 2 ส่วน แต่ละส่วนจะทำหน้าที่เฉพาะ สำหรับคนส่วนมากแล้ว สมองซีกขวาจะเป็นด้านที่รับรู้เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับคำพูด โดยควบคุมการมองเห็นภาพและระยะเวลาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มองเห็น รวมทั้งเป็นส่วนที่มีความสามารถเกี่ยวกับดนตรี

การรับรู้ภาพ หมายถึง การที่คนเราสามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ในขณะที่เดินอยู่พร้อมกันนั้น ก็จะคะเนและตัดสินใจจากข้อมูลที่ผ่านสายตาเข้ามาว่าตัวเราควรอยู่ตรงไหนในสภาพแวดล้อมที่มีคนหรือวัตถุอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยสมองซีกซ้ายเป็นส่วนที่รับรู้ด้านภาษา และคำพูด สมองซีกนี้เองที่เป็นด้านซึ่งเกี่ยวข้องกับการอ่านหรือการเขียนของเด็ก เมื่อเราพูดว่าคนไหนอยู่ในกลุ่มสมองซีกซ้ายหรือสมองซีกขวาไม่ได้หมายถึงว่าสมองด้านนั้นจะครอบคลุมการทำงานทั้งหมด เดิมเราเคยเชื่อว่าสมองทั้ง 2 ด้าน ทำงานเหมือนกัน จึงอาจเป็นไปได้ที่สมองซีกใดซีกหนึ่งจะครอบงำสมองอีกซีกหนึ่ง แต่ปัจจุบันเชื่อว่าสมองแต่ละด้านมีหน้าที่เฉพาะและถนัดในหน้าที่นั้นสมองทั้งสองด้านต้องทำงานร่วมกัน กระบวนการทำงานจะเกิดขึ้นทั้ง 2 ด้านในเวลาเดียวกัน เด็กที่มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้อาจจะมีความผิดปกติที่สมองด้านใดด้านหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น เด็กที่อ่านเขียนหนังสือไม่ได้หากมีการ

ทำงานของสมองด้านความคิดปกติจะไม่สามารถรับรู้เรื่องคำเป็นคำเต็มได้ เขาจะเห็นคำที่แยกกัน เช่น “แจ” และ “กัน” แต่เขาไม่สามารถนำคำมารวมกันและอ่านเป็นคำเต็ม เช่น แจกันได้ในทางกลับกันถ้าสมองด้านซ้ายของเด็กทำงานผิดปกติ เด็กจะมองเห็นคำเป็นภาพรวม เวลาเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสองเขายังคงอ่านจากความจำได้ แต่เมื่อเด็กขึ้นไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม สี่และห้า และต้องเรียนรู้คำซับซ้อนขึ้น เด็กจะไม่สามารถแยกคำเพื่อจะสะกดและประสมคำได้

ทฤษฎีการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

Davis (กรมวิชาการ. 2544 : 6-7 ; อ้างอิงจาก Davis. 1973) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของนักจิตวิทยาที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีของความคิดสร้างสรรค์ โดยแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 4 กลุ่ม

1. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาทางจิตวิเคราะห์หลายคน เช่น ฟรอยด์ และคริส ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นผลมาจากความขัดแย้งภายในจิตใต้สำนึกระหว่างแรงขับทางเพศ (Libido) กับความรู้สึกรับผิดชอบทางสังคม (Social conscience) ส่วน คูโบ และรัค ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาแนวใหม่ กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้สติกับจิตใต้สำนึก ซึ่งอยู่ในขอบเขตของจิตส่วนที่เรียกว่า จิตก่อนสำนึก

2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงพฤติกรรมนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยเน้นที่ความสำคัญของการเสริมแรง การตอบสนองที่ถูกต้องกับสิ่งเร้าเฉพาะหรือสถานการณ์ นอกจากนี้ยังเน้นความสัมพันธ์ทางปัญญา คือการโยงความสัมพันธ์จากสิ่งเร้าหนึ่งไปยังสิ่งเร้าต่างๆ ทำให้เกิดความคิดใหม่ หรือสิ่งใหม่เกิดขึ้น

3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงมนุษยนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวคิดว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีมนุษย์มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด ผู้ที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ออกมาใช้ได้คือผู้ที่มีสัจการแห่งตน คือรู้จักตนเอง พอใจตนเอง และใช้ตนเองเต็มตามศักยภาพของตนมนุษย์จะสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองมาได้อย่างเต็มที่นั้นขึ้นอยู่กับการสร้างสภาวะหรือบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ได้กล่าวถึงบรรยากาศที่สำคัญในการสร้างสรรค์ว่า ประกอบด้วยความปลอดภัยในเชิงจิตวิทยา ความมั่นคงของจิตใจ ความปรารถนาที่จะเล่นความคิดและการเปิดกว้างที่จะรับประสบการณ์ใหม่

4. ทฤษฎีอูต้า (AUTA) ทฤษฎีนี้เป็นรูปแบบของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยมีแนวคิดว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นมีอยู่ในมนุษย์ทุกคนและสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามรูปแบบอูต้าประกอบด้วย

4.1 การตระหนัก (Awareness) คือ ตระหนักถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อตนเอง สังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และตระหนักถึงความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตนเองด้วย

4.2 ความเข้าใจ (Understanding) คือ มีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

4.3 เทคนิควิธี (Techniques) คือ การรู้เทคนิคในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้งที่เป็นเทคนิคส่วนบุคคล และเทคนิคที่เป็นมาตรฐาน

4.4 การตระหนักในความจริงของสิ่งต่างๆ (Actualization) คือ การรู้จักหรือตระหนักในตนเอง พอใจในตนเอง และพยายามใช้ตนเองและพยายามใช้ตนเองเต็มศักยภาพ รวมทั้งการเปิดกว้างรับประสบการณ์ต่างๆ โดยมีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม การตระหนักถึงเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การผลิตผลงานด้วยตนเอง และมีความคิดที่ยืดหยุ่นเข้ากับทุกรูปแบบของชีวิต

องค์ประกอบทั้ง 4 นี้ จะผลักดันให้บุคคลสามารถดึงศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของตนเองออกมาใช้ได้ จากทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่มีในตัวบุคคลทุกคน และสามารถที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยอาศัยการเรียนรู้และบรรยากาศที่เอื้ออำนวย

ความสำคัญสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

สุภาภรณ์ เลื่อมกุมาร (2012) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การคิดที่ดี ควรมีลักษณะ ลึก กว้างไกล และสร้างสรรค์ คำว่า ลึก หมายถึง สิ่งที่มีใช้เพียงสัมผัส มีความเป็นไปได้และความชัดเจน กว้าง เป็นการสร้างภาพที่มีมุมมองอันเกิด จากการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ อย่างรอบครอบ ไกล เป็นการมองไปข้างหน้าในระยะยาว โดยคำนึงถึงสิ่งอันพึงปรารถนา ส่วนคำว่า สร้างสรรค์ นั้น เป็นการพิจารณาเพื่อสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้อยู่เป็นประจำของมนุษย์และมีพลังอำนาจมากที่สุดเหนือสิ่งอื่นใดเสมอ ดังนั้น บุคคลจึงไม่เพียงแต่ต้องมีความเข้าใจในกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังต้องการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งต้องการให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้นด้วยความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เป็นความคิด ประดิษฐ์ หรือการทำให้แปลกใหม่ เป็นผลงานที่ริเริ่มเอง ไม่มีตัวอย่างไว้ให้มีประโยชน์มีคุณค่า
2. เป็นความคิดหรือการกระทำที่แก้ปัญหาได้ โดยสามารถมองหาทางเลือกหลายทิศหลายทางในการแก้ปัญหา
3. เป็นความคิดริเริ่มที่แสดงออกอย่างมีหลักเกณฑ์ มีความคงทน และสามารถดัดแปลงพัฒนาไปจนถึงจุดที่สมบูรณ์ได้

หลักการที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

1. การใช้สมองซีกขวาเชื่อมโยงกับสมองซีกซ้าย
2. การฝึกการคิดนอกกรอบ
3. การฝึกการคิดทางบวก
4. การฝึกการคิดแบบริเริ่ม คล่องตัว ยืดหยุ่น และละเอียดลออ

“การคิดนั้นอาจคิดได้หลายอย่าง จะคิดให้ชัดเจน คือ คิดแล้วทำให้เจริญองงามก็ได้ จะคิดให้หายนะ คือ คิดแล้วทำให้พินาศวิพภัยก็ได้ การคิดให้เจริญจึงต้องมีหลักอาศัย หมายความว่า เมื่อคิดเรื่องใด สิ่งใด ต้องตั้งใจให้มั่นคงในความเป็นกลางไม่ปล่อยให้อคติอย่างหนึ่งอย่างใดครอบงำ ให้มีแต่ความจริงใจตามเหตุผล ที่ถูกต้องและเป็นธรรม

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์คือความคิดที่สามารถในการสังเคราะห์ สามารถในวิเคราะห์และมีความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้ มีลักษณะเป็นความร่วมมือ ความคิดหลายทาง และมีลักษณะคล้าย ๆ กับกระบวนการแก้ปัญหา มีความแตกต่างเพียงกระบวนการแก้ปัญหานั้นนั้นจะมี วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เด่นชัดเฉพาะเรื่อง แต่กระบวนการคิดสร้างสรรค์ จำเป็นที่บุคคลจะต้องรู้จักจินตนาการ และถ้า ขาดจินตนาการก็ไม่สามารถแก้ปัญหทางความคิดสร้างสรรค์ได้หลายคนเข้าใจว่าความคิดสร้างสรรค์เป็น ความสามารถเฉพาะตัวหรือเป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่ความจริงแล้วทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ใน ตัวและสามารถพัฒนาได้ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ การฝึกคิดอย่างสร้างสรรค์ควรเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัยเพราะเป็น ช่วงเวลาที่เซลล์สมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ยิ่งเด็กได้ใช้ความคิดมากเท่าไร โยประสาทก็จะยิ่งเจริญเติบโตมากเท่า นั้น กิลฟอร์ดนักจิตวิทยาชาวอเมริกาได้อธิบายว่า การคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้ กว้างไกลหลายทิศทาง ประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม คือ มีความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างไปจากความคิดแบบเดิมๆ ชอบปรับปรุง เปลี่ยนแปลง กล้าคิดกล้าแสดงออก
2. ความคิดคล่องตัวคือ ปริมาณความคิดที่มีหลากหลายคำตอบในเรื่องเดียวกัน และการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว
3. ความคิดยืดหยุ่น คือ รูปแบบการคิดที่ไม่ตายตัว คิดได้หลายประเภทหลายทิศทางและหลายแง่หลายมุมอย่างอิสระ
4. ความคิดละเอียดลออ คือ การให้รายละเอียดต่อความคิดนั้นได้อย่างครบถ้วน รอบด้าน สามารถผสมผสานทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาได้

การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

รายงานการวิจัยของ วิณา ประชากุล (2549) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ให้ แนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ว่า ต้องมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนมีความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กตามระดับ และความสามารถในการแสดงออก เด็กควรได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกได้อย่างอิสระเท่าที่โอกาส และสิ่งแวดล้อมจะอำนวย การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องมาจากประสบการณ์การเล่น การได้สัมผัสต่างๆ ด้วยตัวเด็กเอง เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของเด็ก ซึ่งการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยที่การเรียนรู้ของเด็ก ได้มาจากการเล่นเป็นสำคัญ การสร้างสถานการณ์และจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้วิธีการต่างๆ หลายวิธีด้วยกัน อาทิ การระดมพลังสมอง การคิดให้ได้ปริมาณมาก และมีคุณภาพ ในช่วงเวลาที่จำกัด การฝึกจินตนาการหรือการคิดฝัน คิดในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น การฝึกแก้ปัญหาสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและอิสระ ช่วงแรกของชีวิตจนถึง 5 ขวบ เป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์และจะค่อยๆ ลดลงเมื่อเป็นผู้ใหญ่ การส่งเสริมและพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ การส่งเสริมอิสรภาพในการทำงาน การหัดให้เด็กได้รู้จักชื่นชม และมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ที่ควรได้รับการพัฒนาการจัดกิจกรรมให้เด็กได้กระทำตามที่เด็กพึงพอใจ การพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ การสร้างวินัยในการทำงานที่ดี

การให้โอกาสเด็กเพื่อค้นพบการสำรวจ ตรวจสอบ ค้นคว้าและทดลองเพื่อค้นพบคำตอบด้วยตัวเอง และคำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็กแต่ละคน

- สอนให้เด็กได้รู้จักคิด คิดเป็น คิดหลายๆ แง่ และสามารถคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จ
- กระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดออกมาในวิธีที่สร้างสรรค์
- ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักใช้จินตนาการและความสามารถของตนเอง
- เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการถาม และสนใจต่อคำถามของเด็ก
- นำวิธีการสอนที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง
- สนับสนุนให้เด็กแสดงออกทางความคิดในเชิงสร้างสรรค์
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างอิสระ
- จัดสภาพห้องเรียนให้ดูแปลกใหม่อยู่เสมอ
- ไม่ควรกำหนดรูปแบบความคิดและบุคลิกภาพของเด็กมากเกินไป

เมื่อเด็กเล่นจะแสดงพฤติกรรมอันเป็นความสามารถส่วนรวมในระดับที่มีอยู่ในตัวออกมาการคิดอย่างหลากหลายทิศทาง คิดริเริ่ม และคิดแก้ปัญหาต่างๆ จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมการเล่นอย่างอิสระผ่านของเล่นเป็นเครื่องมือที่เด็กใช้ในการเล่น ซึ่งการเลือกของเล่นต้องใช้อายุเป็นเกณฑ์ ไม่จำเป็นต้องอุปกรณ์สำเร็จรูป เพียงแต่อุปกรณ์ของเล่นต้องเป็นอุปกรณ์ที่เปิดโอกาสให้เกิดการค้นพบตัวเองได้คิด ค้นหา พัฒนา และคิดสร้างสรรค์ เช่น แท่งไม้ เศษผ้า ซึ่งเด็กสามารถนำไปคิดเป็นของเล่นได้หลายทิศทาง ภายหลังจากการเลือกของเล่นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์แล้ว ผู้ปกครองต้องพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ มีใจกว้างที่จะยอมรับความคิดเห็นการกระทำและผลงานของเด็กส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจแก่เด็กผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์

เด็กปฐมวัยพัฒนาสติปัญญาของตนเพื่อการเรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัวจากการสังเกต การเล่น และการซักถามสิ่งที่เด็กอยากรู้อยากเห็น พฤติกรรมทางการจำแนก การมองเห็น ความสัมพันธ์ และการเรียงลำดับ โดยเด็กจะพยายามเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัว การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ของเด็กวัยนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ตรงที่ได้รับ การตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม เด็กต้องเกิดความภูมิใจ และพอใจที่จะทำพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ การจัดหาและเลือกสื่อเพื่อพัฒนาสติปัญญาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ควรคำนึงถึงลักษณะของสื่อ ดังนี้

- ความเหมาะสมของสื่อตามวัยของเด็ก วัยปฐมวัยนั้นควรเป็นสื่อที่ช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้มีความอยากรู้อยากเห็น
- คุณภาพในแง่ความปลอดภัย ความคงทน และการออกแบบ สื่อที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัยจะต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อเด็ก สีต้องไม่สะสมปนตะกั่ว ขนาดมุมไม่แหลมคม
- ประโยชน์ใช้สอย สื่อที่มีคุณภาพ ควรคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ได้หลายๆ อย่าง หรือนำมาดัดแปลงใช้ได้หลายโอกาส เล่นได้หลายคน และหลายวัตถุประสงค์

- ประหยัด สะดวกในการจัดทำให้มีความหลากหลายและจำนวนที่เพียงพอ สื่อที่จะให้ประสบการณ์ตรงกับเด็กนั้นควรจะหาซื้อง่าย หรืออาจทำขึ้นมาได้เอง

การจัดประสบการณ์เพื่อการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยสื่อของเล่นจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกของตน การขีดเขียนด้วยเครื่องมือต่างๆ การสร้างด้วยวัสดุต่างๆ ให้เด็กมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์ด้วย ดังนั้น เราจึงต้องรู้จักจัดหาและเลือกสื่อที่มีประโยชน์มีประสิทธิภาพและประหยัดมาจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กด้วย

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ระหว่างที่เด็กเกิดปฏิสัมพันธ์กับสื่อของเล่นต่างๆ เป็นสิ่งที่ครูและผู้ปกครองคำนึงถึงว่าจะขาดเสียเลยไม่ได้ การสร้างบรรยากาศในการเล่น เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สามารถจัดกระทำได้ ดังนี้

- เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีบุคคลอื่น หรือสิ่งอื่นใดมารบกวนการเล่น
- เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า และสร้างสรรค์งานจากสื่อของเล่นด้วยตัวเอง
- ให้ความสนใจ และส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนอย่างเต็มที่ โดยพยายามขจัดอุปสรรคหรือข้อจำกัดต่างๆ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้น้อยลง
- สร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับอิทธิงกระตุ้นให้แสดงความคิดอย่างอิสระด้วยสถานการณ์การเรียนแบบร่วมมือกันโดยไม่มีการแข่งขัน
- จัดห้องเรียนแบบยืดหยุ่น ให้มีพื้นที่กว้างๆ เพื่อสามารถทำกิจกรรมบนพื้น ละสามารถดัดแปลงให้ทำงานเป็นกลุ่ม จับคู่ หรือทำงานเดี่ยว อย่างคล่องตัว
- ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของความคิดเห็น และคำถามของเด็ก อีกทั้งพยายามตอบคำถามอย่างจริงจังเพื่อแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นและคำถามนั้นมีคุณค่า

บรรยากาศการเล่นเป็นปัจจัยเอื้อให้เด็กได้นำเสนอ และดึงความคิดสร้างสรรค์ที่แฝงเร้นภายในตัวเองออกมา เมื่อการเล่นไม่ใช่อุปสรรคที่ขวางกั้น การเกิดและปรับขยายให้กลายเป็นความคิดสร้างสรรค์ โอกาสที่พัฒนาความคิดจะงอกงามก็จะเป็นไปได้ ผู้ปกครองและนักการศึกษาควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสวงหาจินตนาการกระตุ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพที่แท้จริงด้วยสื่อของเล่น การสร้างสภาวะไร้ขอบเขตจะช่วยให้เด็กไม่ติดตันทางความคิด ผลผลิตแห่งการคิดอย่างอิสระก็คือ ความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่และเหมาะสมต่อการพัฒนาตนเองและสังคม เด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้มากกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทรัพยากรบุคคลของชาติให้เป็นบุคคลที่สร้างสรรค์ การส่งเสริมความงอกงามของความคิดสร้างสรรค์จึงต้องกระตุ้นและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นทักษะตั้งแต่ขวบปีแรก

10. การออกแบบกระบวนการเรียนรู้

ข้าพเจ้ามีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PDCA ในการพัฒนานวัตกรรมเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 และหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อออกแบบกิจกรรมการใช้เกมการศึกษาตามหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และตัวบ่งชี้
2. ศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยการพัฒนากล้ามเนื้อมือเด็กปฐมวัยจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ใช้กระบวนการ Plc เข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนากล้ามเนื้อมือเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสานพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพื่อนำสู่การจัดประสบการณ์ในชั้นเรียน
4. นำสื่อไปทดลองใช้และนำผลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนาสื่อให้มีความน่าสนใจ เข้าใจง่าย และเด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. ดำเนินการแผนการจัดการประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสานพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2
6. นำผลสะท้อนในการจัดกิจกรรมบันทึกข้อมูลลงระบบสารสนเทศผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เพื่อประเมินการเรียนรู้ นำข้อมูลที่ได้พัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

11. โครงสร้างและองค์ประกอบสื่อการเรียนรู้ของนวัตกรรม

ข้าพเจ้าได้ดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสานพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีโครงสร้างและส่วนประกอบสื่อการเรียนรู้ของนวัตกรรม ดังนี้

- 1) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 5 กิจกรรม
 - กิจกรรม 1 การพิมพ์ภาพจากถายนิ้วมือ
 - กิจกรรม 2 การประดิษฐ์บ้านจากกล่องนม
 - กิจกรรม 3 การวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน
 - กิจกรรม 4 การฉีก – ปะกระดาษสี
 - กิจกรรม 5 การปั้นดินน้ำมัน
- 2) แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ 10 ใบงาน

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

12.1 เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนขามใหญ่ ร้อยละ 100 ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสานพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

12.2 เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านขามใหญ่ ร้อยละ 80 ได้รับการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ 7 องค์ประกอบดีขึ้น หลังจากการจัดกิจกรรม

13. งบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

- งบประมาณ 750 บาท

14. การประเมินผล

14.1 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก

14.2 แบบบันทึกคะแนนความสร้างสรรค์ทั้ง 7 องค์ประกอบ

14.3 แบบประเมินการทำงาน

15. ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

จากการดำเนินการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และตัวบ่งชี้ ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยกำหนด

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

2. ความคิดสร้างสรรค์ 7 องค์ประกอบ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ การกล้าเสี่ยง การสร้างเรื่องราว และอารมณ์ขัน ฝึกการแต่งเติมภาพพระบายสี โดยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ **ผลการฝึกปฏิบัติ** เด็กสามารถแต่งเติมภาพพระบายสี เป็นรูปภาพที่สวยงามปะติดลงบนภาพอย่างสร้างสรรค์ เด็กสามารถปะติดผลงานอย่างสร้างสรรค์ได้ฝึกศิลปะสร้างสรรค์โดยสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุรอบตัว เด็กสามารถนำวัสดุรอบตัวมาสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างสวยงาม

15. การประเมินผล

14.1 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก

14.2 แบบบันทึกคะแนนความสร้างสรรค์ทั้ง 7 องค์ประกอบ

17. การเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนการสอน

- เผยแพร่นวัตกรรมการเรียนการสอน ระหว่างครูในเครือข่าย ครูต่างเครือข่าย ครูในโรงเรียนและครูใน
สายชั้นอนุบาลด้วยกัน

ภาพจัดกิจกรรม 5 กิจกรรม

นวัตกรรมเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2

ด้วยกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน

กิจกรรม 1 การพิมพ์ภาพจากถายนิ้วมือ

กิจกรรม 2 การประดิษฐ์บ้านจากกล่องนม

กิจกรรม 3 การวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน

กิจกรรม 4 การฉีก - ประกอบดาซซี่

กิจกรรม 5 การปั้นดินน้ำมัน

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์

นวัตกรรมเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2

ด้วยกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน

กิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา 60 นาที

กิจกรรมที่ 1 การพิมพ์ภาพจากถายนิ้วมือ

ประสงค์การเรียนรู้

การบอกลักษณะ รูปร่าง เส้น สี และผิวสัมผัสของสิ่งต่างๆ รอบตัวในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น การใช้วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ เทคนิค และกระบวนการที่หลากหลายในการสำรวจและการสร้างสรรค์งานศิลปะ วางแผน แสดงออกผ่านทางความสนใจที่มีต่อผลงานศิลปะทั้งวัฒนธรรมของตนเอง ชุมชน และของผู้อื่นบอกความรู้สึก อารมณ์ของตนเองที่มีต่องานศิลปะได้

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้/สภาพที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

8.2.1 เล่นและทำงานร่วมกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 10 ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล

10.2.2. คาดคะเนสิ่งที้อาจจะเกิดขึ้นและมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ ๑๑.๑ เล่น/ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เด็กสามารถใช้ปลายนิ้วมือขูดปลายสุดจุ่มสีน้ำแล้วกดลงบนกระดาษที่ครูเตรียมต้นไม้ให้ต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ได้
2. เด็กสามารถต่อเติมเป็นภาพใบไม้ตามความคิดของตนเองได้
3. เด็กสามารถบอกหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับผลงานที่ตนเองทำได้
4. เด็กแสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่นได้

วิธีการดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 ชั้นจัดเตรียมวัสดุ – อุปกรณ์ การเตรียมความพร้อมเด็กด้วยการร้องเพลง

พร้อมทั้งการเชื่อมโยงความคิดของเด็กกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และการเรียนรู้ การใช้อุปกรณ์ต่างๆ และการตกลงกติกาในการทำงานเพื่อให้เด็กได้เตรียมตัวให้พร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ชั้นสนทนา ครูให้ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก

เพื่อให้เด็กได้ผลงานแปลกใหม่ อาจจะเป็นการแนะนำรายบุคคล รายกลุ่ม หรือแนะนำพร้อมกันทั้งชั้นเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติกิจกรรม ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ โดยมีวิธีทำดังต่อไปนี้

1. ใช้นิ้วมือขูดปลายสุดจุ่มสีน้ำแล้วแตะลงบนฟองน้ำเบาๆ เพื่อไม่ให้สีน้ำติดนิ้วมือมากเกินไป
2. นำนิ้วมือจุ่มสีน้ำกดลงบนกระดาษที่เตรียมแบบต้นไม้ที่เตรียมไว้
3. นำนิ้วมือกดลงบนรูปกิ่งไม้ต่อเติมเป็นภาพต้นไม้ที่มีใบไม้ตามความคิดสร้างของเด็กแต่ละคน

เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแต่ละโต๊ะให้นำผลงานมาให้ครูดูบอกชื่อผลงานและวิธีทำ

ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอผลงาน ครูให้โอกาสเด็กได้นำเสนอผลงานของตนเองที่หน้าชั้น เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและพัฒนาทักษะทางภาษา

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ครูและเด็กร่วมกันอธิบายสรุปกิจกรรมที่ทำ และบันทึกผลกิจกรรม

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษ
2. สีน้ำ
3. ภาพสำหรับใส่สีน้ำ
4. ฟองน้ำ
5. ผ้ากันเปื้อนหรือเสื้อคลุม
6. ผ้าหรือกระดาษหนังสือพิมพ์สำหรับปูรองพื้นโต๊ะ

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์
เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านการประเมินระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
เพื่อให้เด็กสามารถใช้นิ้วมือจุ่มสีน้ำกดลงบนกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านการประเมินระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านการประเมินระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับพัฒนาการที่สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียน โดยมีเกณฑ์การให้ระดับคะแนน ดังนี้

- 3 คะแนน เมื่อเด็กมีพฤติกรรมในระดับดี
 2 คะแนน เมื่อเด็กมีพฤติกรรมในระดับปานกลาง
 1 คะแนน เมื่อเด็กมีพฤติกรรมในระดับควรปรับปรุงแก้ไข

ที่	ชื่อ - สกุล	เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ			เพื่อให้เด็กสามารถใช้ นิ้วมือจุ่มสีน้ำคลงบนกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้			เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์			ระดับคุณภาพ	สรุปผล	
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
	รวม												
	เฉลี่ย												
	ร้อยละ												

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

คะแนน 7 - 9 คะแนน

ระดับคุณภาพ 3 ดี

คะแนน 4 - 6 คะแนน

ระดับคุณภาพ 2 ปานกลาง

คะแนน 0 - 3 คะแนน

ระดับคุณภาพ 1 ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรม

ประเด็นการสังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ	เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำได้ถูกต้องมั่นใจ	เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำแต่ไม่มั่นใจ	เด็กไม่ฟังและไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ
เพื่อให้เด็กสามารถใช้นิ้วมือจุ่มสีน้ำกลงบนกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้	เด็กสามารถใช้นิ้วมือจุ่มสีน้ำกลงบนกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้ถูกต้อง โดยไม่ต้องแนะนำ	เด็กสามารถใช้นิ้วมือจุ่มสีน้ำกลงบนกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้ถูกต้อง โดยต้องแนะนำ	เด็กไม่สามารถใช้นิ้วมือจุ่มสีน้ำกลงบนกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ได้โดยไม่ต้องแนะนำ	เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ได้โดยต้องแนะนำ	เด็กไม่สามารถเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ได้

เครื่องมือประเมินผล

นวัตกรรมเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2

ด้วยกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน

แบบบันทึกการสังเกตการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (ก่อนเรียน - หลังเรียน)

คำชี้แจง : ใส่เครื่องหมาย ✓ สำหรับนักเรียนที่ทำได้ ✗ สำหรับนักเรียนที่ทำไม่ได้

ที่	ชื่อ - สกุล	ชุดที่										รวม	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1.	ด.ช.กัณฑ์กรวี เข้มหอม												
2.	ด.ช.เจษฎากานต์ เรือนเงิน												
3.	ด.ช.ฐิติธณราชันต์ มาลา												
4.	ด.ช.ธนภัทร บุญศรีราช												
5.	ด.ช.ธนวรรษ ศิริป้อง												
6.	ด.ญ.กชวรรณ จันทรักษ์												
7.	ด.ญ.พิณรญา ดวงศรี												
8.	ด.ญ.มะลิวัลย์ ทวีกุล												
9.	ด.ญ.กัลย์จิตา สัมพวงค์												
10.	ด.ญ.กุลนิษฐ์ แข่งขัน												
11.	ด.ญ.ทิพภาพร สีหะลาด												
12.	ด.ญ.ธัญญา บริสุทธิ์												
13.	ด.ญ.ธัญญา สานุสันต์												
14.	ด.ญ.พิมพ์ภัทร จารุตันดี												
15.	ด.ญ.ลลณ์ลลิน ยืนสุข												
	คะแนนรวม												
	คิดเป็นร้อยละ												

ลงชื่อ.....ครูประจำชั้น

(นางสาวอมรรัตน์ คำประไพ)

แบบบันทึกคะแนนความสร้างสรรค์ทั้ง 7 องค์ประกอบ

คำชี้แจง : ใส่เครื่องหมาย ✓ สำหรับนักเรียนที่ทำได้ X สำหรับนักเรียนที่ทำไม่ได้

ที่-	คะแนนความสร้างสรรค์ทั้ง 7 องค์ประกอบ								รวม คะแนน
	ความคิดคล่องแคล่ว	ความคิดยืดหยุ่น	ความคิดริเริ่ม	ความคิดละเอียดลออ	การกล้าเสี่ยง	การสร้างเรื่องราว	อารมณ์ขัน		
1.	ด.ช.กัณฑ์กวี เข้มหอม								
2.	ด.ช.เจษฎากานต์ เรือนเงิน								
3.	ด.ช.ฐิติธนาวัฒน์ มาลา								
4.	ด.ช.ธนภัทร บุญศรีราช								
5.	ด.ช.ธนวรรษ ศิริป้อง								
6.	ด.ญ.กชวรรณ จันทรักษ์								
7.	ด.ญ.พิณรญา ดวงศรี								
8.	ด.ญ.มะลิวัลย์ ทวีกุล								
9.	ด.ญ.กัลย์จิตา สัมพวงค์								
10.	ด.ญ.กุลนิษฐ์ แข่งขัน								
11.	ด.ญ.ทิพภาพร สีหะลาด								
12.	ด.ญ.ธัญญา บริสุทธิ์								
13.	ด.ญ.ธัญญา สานุสันต์								
14.	ด.ญ.พิมพ์ภัทร จารุตันต์								
15.	ด.ญ.ลัดด์ลลิน ยืนสุข								
คะแนนรวม									
คิดเป็นร้อยละ									

ลงชื่อ.....ครูประจำชั้น

(นางสาวอมรรัตน์ คำประไพ)

กิจกรรมสร้างสรรค์แบบผสมผสาน ชั้นอนุบาลปีที่ 2
โรงเรียน บ้านขามใหญ่ ปีการศึกษา 2567 ภาคเรียนที่ 2

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการประเมินและสังเกตพฤติกรรมที่กำหนด

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต															สรุปผลการประเมินผ่าน/ไม่ผ่าน								
		พิมพ์ภาพจากลายนิ้วมือได้			ประดิษฐ์บ้านจากกล่องนมได้			วาดภาพระบายสีด้วยสีเทียนได้			ฉีกกระดาษสีได้			ปะกระดาษสีได้				ปั้นดินน้ำมันได้							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		3	2	1					
1	ด.ช.กัณฑ์กวี เข้มหอม																								
2	ด.ช.เจษฎากานต์ เรือนเงิน																								
3	ด.ช.จิตติธรรษันธ์ มาลา																								
4	ด.ช.ชนภัทร บุญศรีราช																								
5	ด.ช.ชนวรรษ ศิริป้อง																								
6	ด.ญ.กชวรรณ จันทร์ภักษ์																								
7	ด.ญ.พิณรฐา ดวงศรี																								
8	ด.ญ.มะลิวัลย์ ทวีกุล																								
9	ด.ญ.กัลย์จิตา สัมพวงค์																								
10	ด.ญ.กุลนิษฐ์ แข่งขัน																								
11	ด.ญ.ทิพภาพร สีหะลาด																								
12	ด.ญ.ธัญญา บริสุทธิ์																								
13	ด.ญ.ธัญญา สานุสันต์																								
14	ด.ญ.พิมพ์ภัทร จารุตันต์																								
15	ด.ญ.ลัดณัณลิน ยืนสุข																								

ลงชื่อ.....ครูประจำชั้น

(นางสาวอมรรัตน์ คำประไพ)

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินการทำงาน
กิจกรรมสร้างสรรค์แบบผสมผสาน ชั้นอนุบาลปีที่ 2
โรงเรียน บ้านขามใหญ่ ปีการศึกษา 2567 ภาคเรียนที่ 2

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน		
	3	2	1
1.พิมพ์ภาพจาก ลายนิ้วมือ	พิมพ์ภาพจากลายนิ้วมือ ได้สวยงามและเป็น เรื่องราว	พิมพ์ภาพจากลายนิ้วมือได้ แต่ไม่เป็นเรื่องราว	พิมพ์ภาพจากลายนิ้วมือ ไม่ได้
2.ประดิษฐ์บ้านจาก กล่องนม	นำกล่องนมมาประดิษฐ์ เป็นบ้านได้สมบูรณ์	นำกล่องนมมาประดิษฐ์ เป็นบ้านได้แต่ไม่สมบูรณ์	นำกล่องนมมา ประดิษฐ์เป็นบ้านไม่ได้
3.วาดภาพระบายสีด้วย สีเทียน	วาดภาพระบายสี ด้วยสีเทียนได้ 1. สวยงาม 2. เป็นเรื่องราว	บกพร่องข้อใดข้อหนึ่ง ใน 2 ประเด็น	วาดภาพระบายสีด้วย สีเทียนได้บ้างเล็กน้อย หรือไม่ได้เลย
4.ฉีก-ปะกระดาษสี	ฉีกและปะกระดาษสี ได้ตามต้องการ คือ 1. ตรง 2. เป็นเส้นสวยงาม 3. ไม่ฉีกขาด	บกพร่องข้อใดข้อหนึ่ง ใน 3 ประเด็น	บกพร่องในทุกประเด็น
5.ปั้นดินน้ำมัน	ปั้นดินน้ำมันให้เป็น รูปร่างได้อย่าง หลากหลายและ สวยงาม	ปั้นดินน้ำมันให้เป็นรูปร่าง ได้แต่ไม่หลากหลาย	ปั้นดินน้ำมันไม่ค่อย เป็นรูปร่างที่แน่นอน และไม่สวยงาม

ใบงาน 10 ชุด

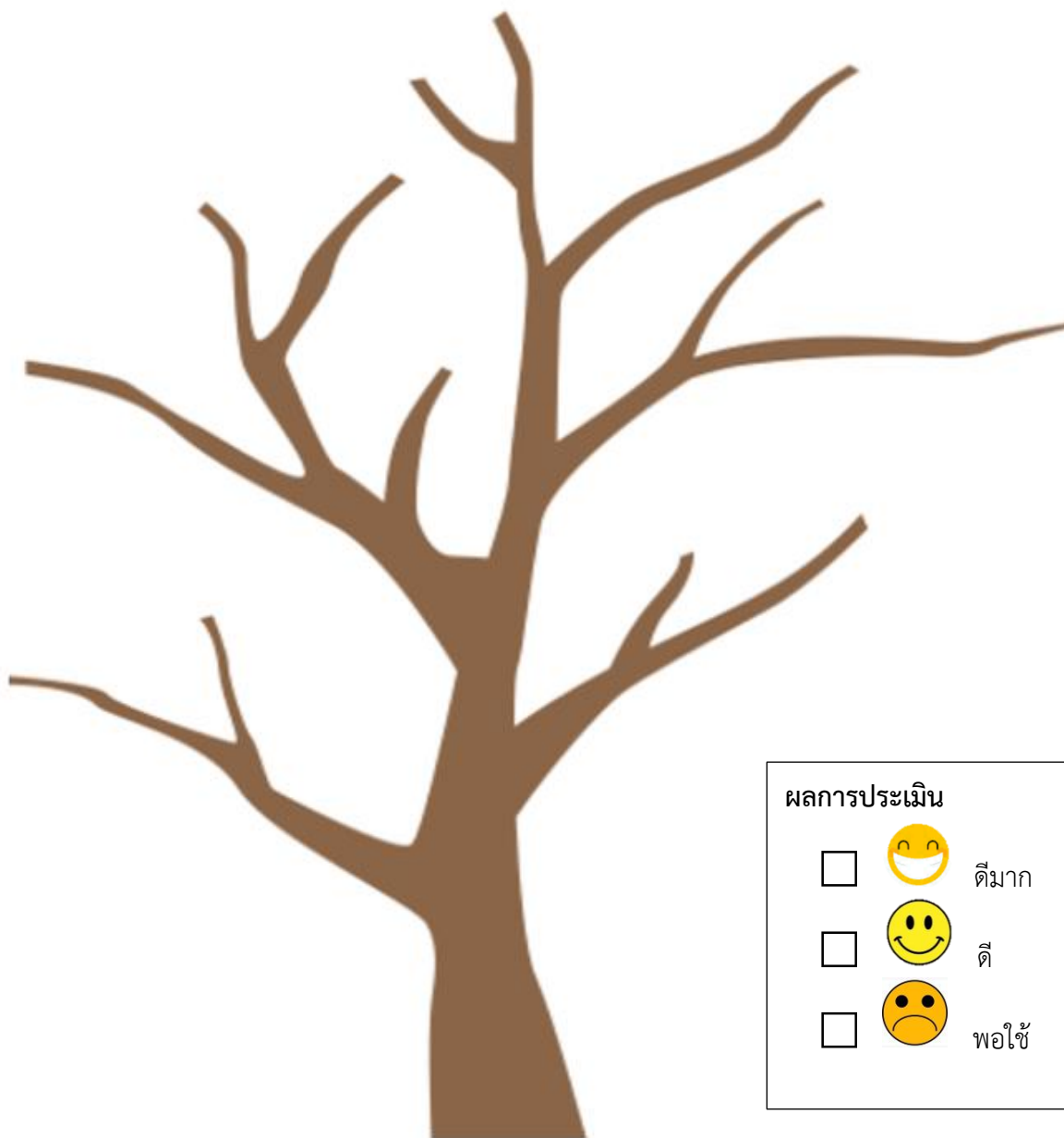
นวัตกรรมเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2

ด้วยกิจกรรมศิลปะแบบผสมผสาน

ชุดที่ 1 ต้นไม้หลากสี1

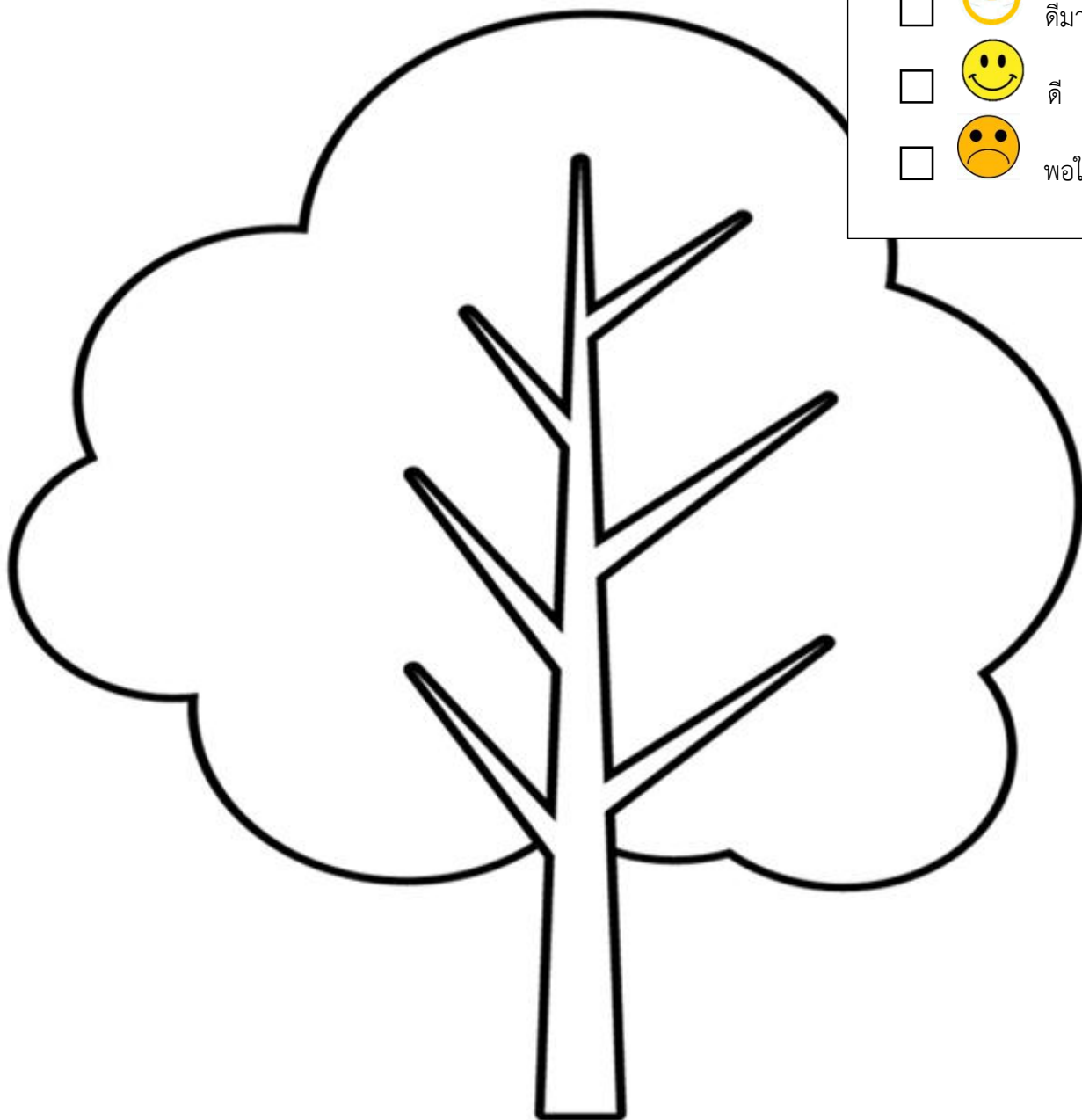
คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้ปลายนิ้วจุ่มสีเพื่อสร้างเป็นต้นไม้ให้สมบูรณ์

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชุดที่ 2 ต้นไม้หลากสี2

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้ก้านกล้วยจุ่มสีระบายสีใบไม้ให้สมบูรณ์

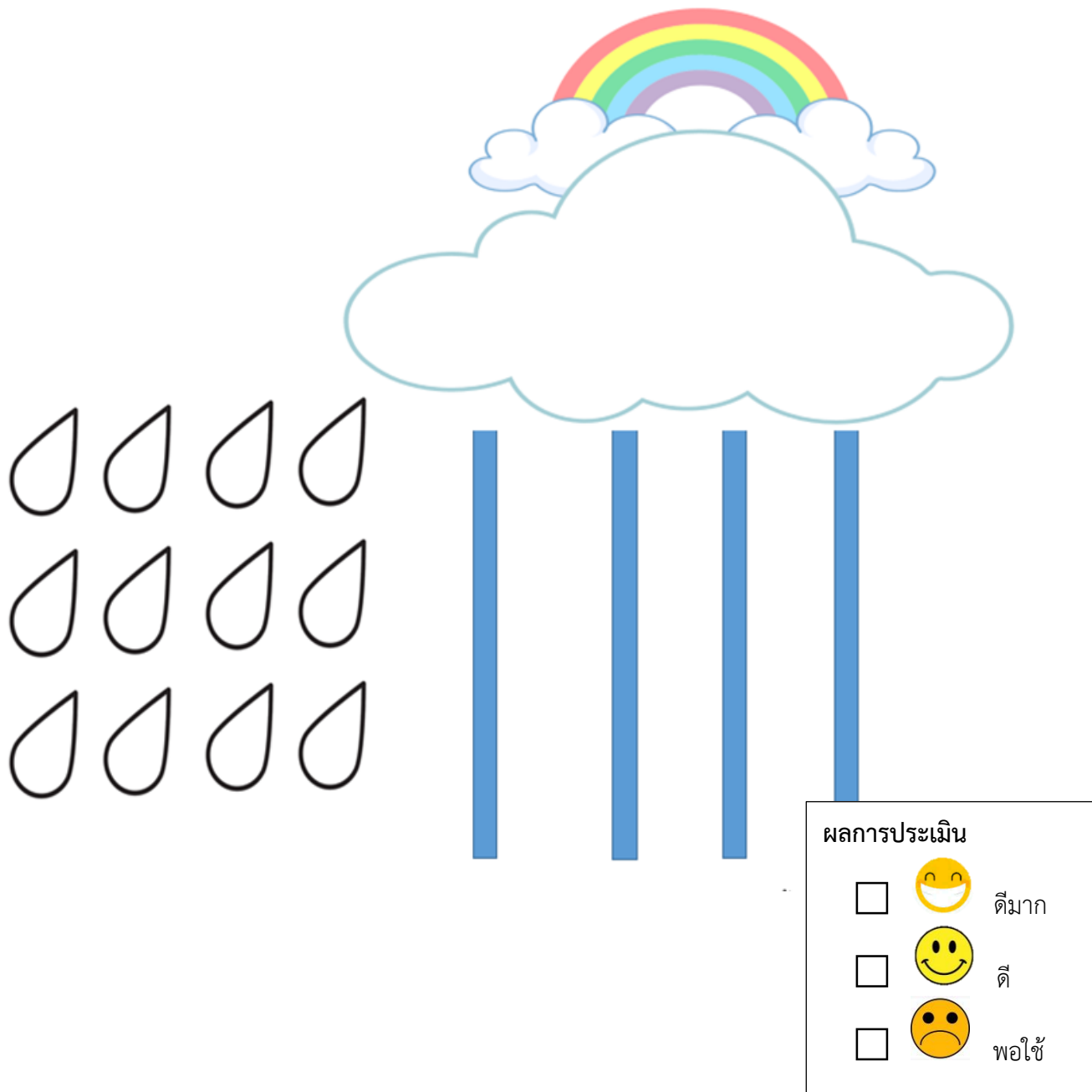

ผลการประเมิน

☐		ดีมาก
☐		ดี
☐		พอใช้

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

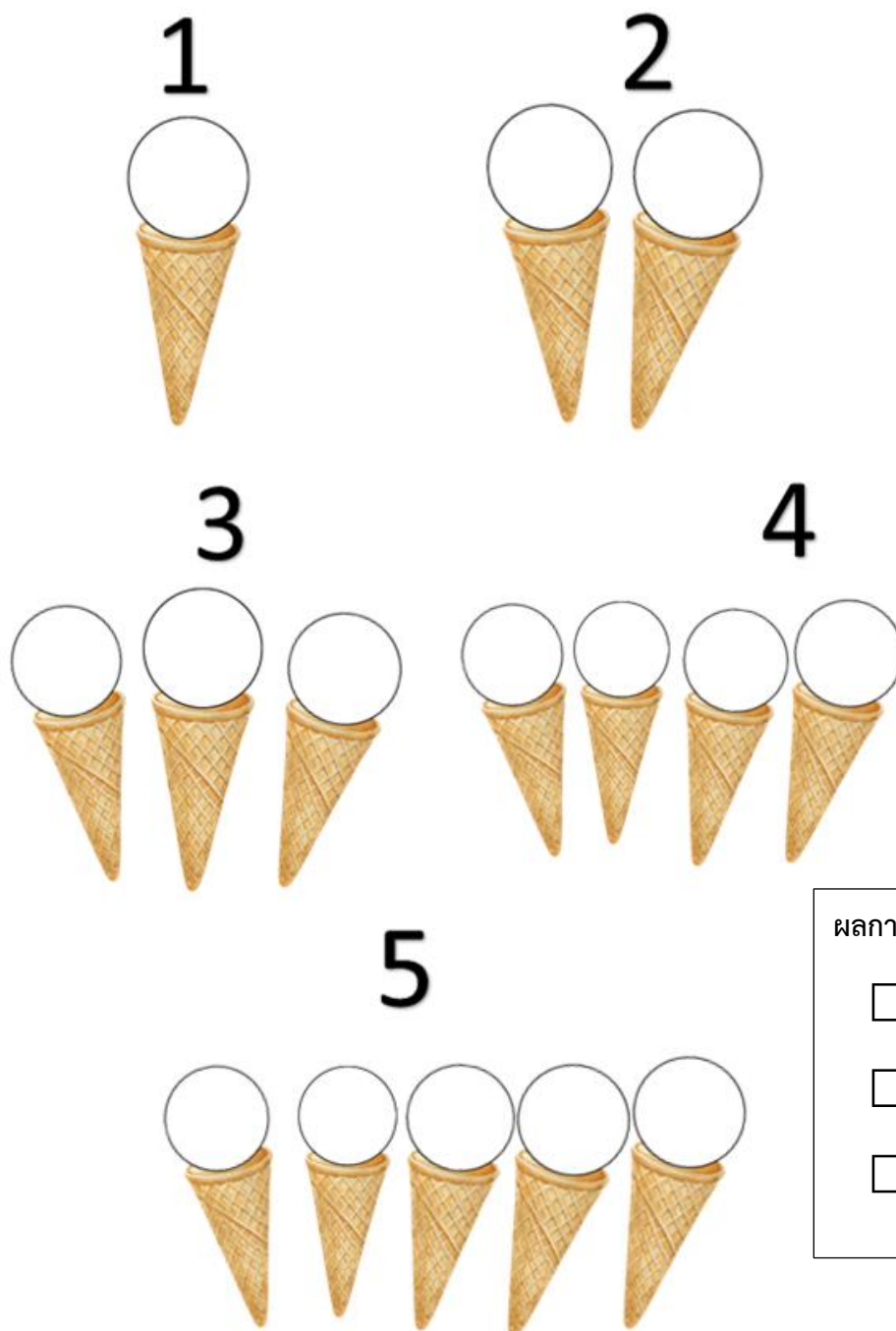
คำชี้แจง ให้นักเรียนระบายสีหยดน้ำฝนแล้วตัดติดลงบนแถบสายฝนให้สวยงาม

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชุดที่ 4 จำนวนนับ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันติดลงบนก้อนไอศกรีมตามจำนวนให้ถูกต้อง

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชุดที่ 5 จำนวนนับ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันติดลงบนก้อนไอศกรีมตามจำนวนให้ถูกต้อง

6 7

8 9

10

ผลการประเมิน		
☐		ดีมาก
☐		ดี
☐		พอใช้

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

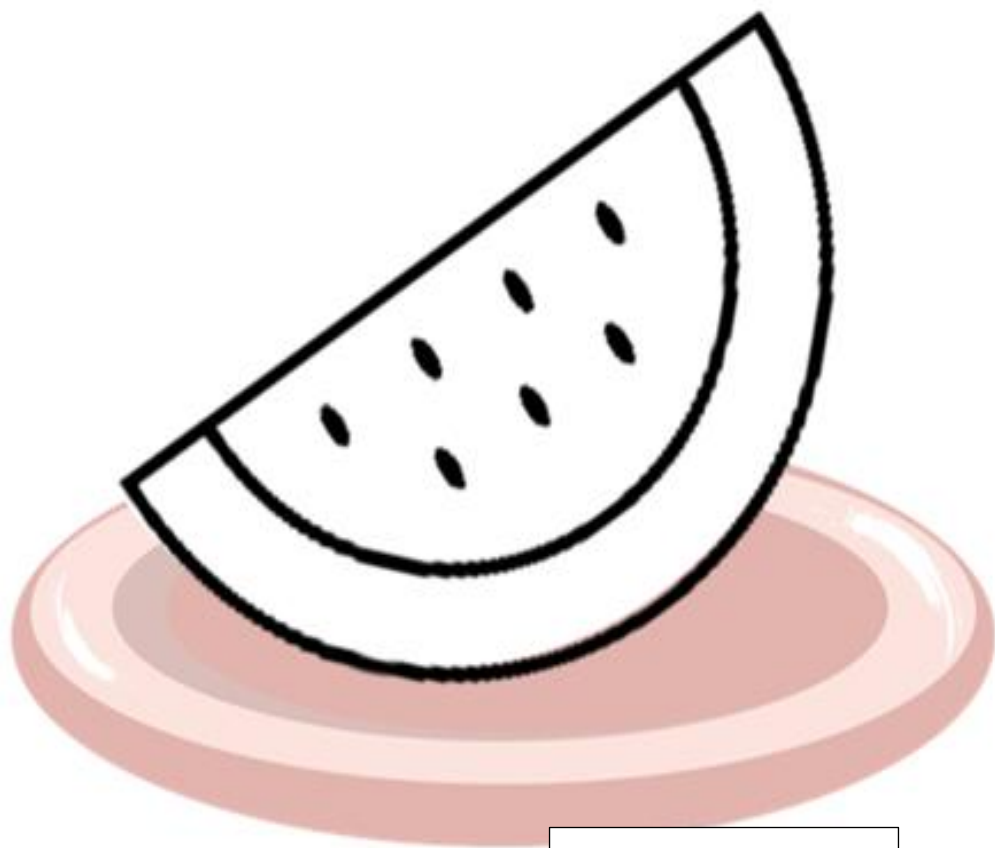
ชุดที่ 6 แต่งโมเสนอร่อย

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้กระดาษสีปะติดลงบนภาพให้สวยงาม

แตงโม

WATER MELON

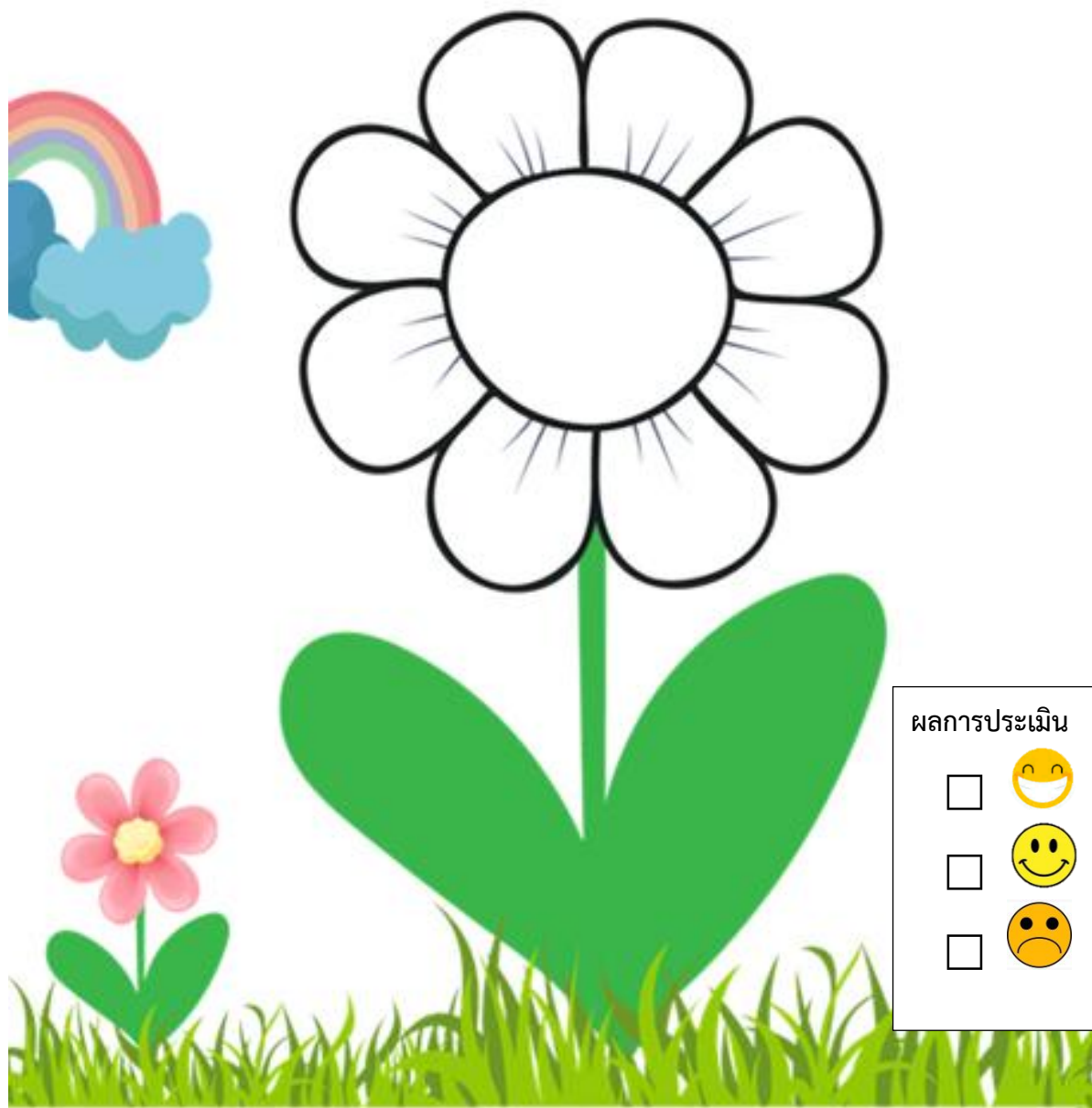
ผลการประเมิน

- 😄 ดีมาก
- 😊 ดี
- 😞 พอใช้

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชุดที่ 7 ดอกไม้ของหนู

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้กระดาษสีปะติดลงบนภาพให้สวยงาม

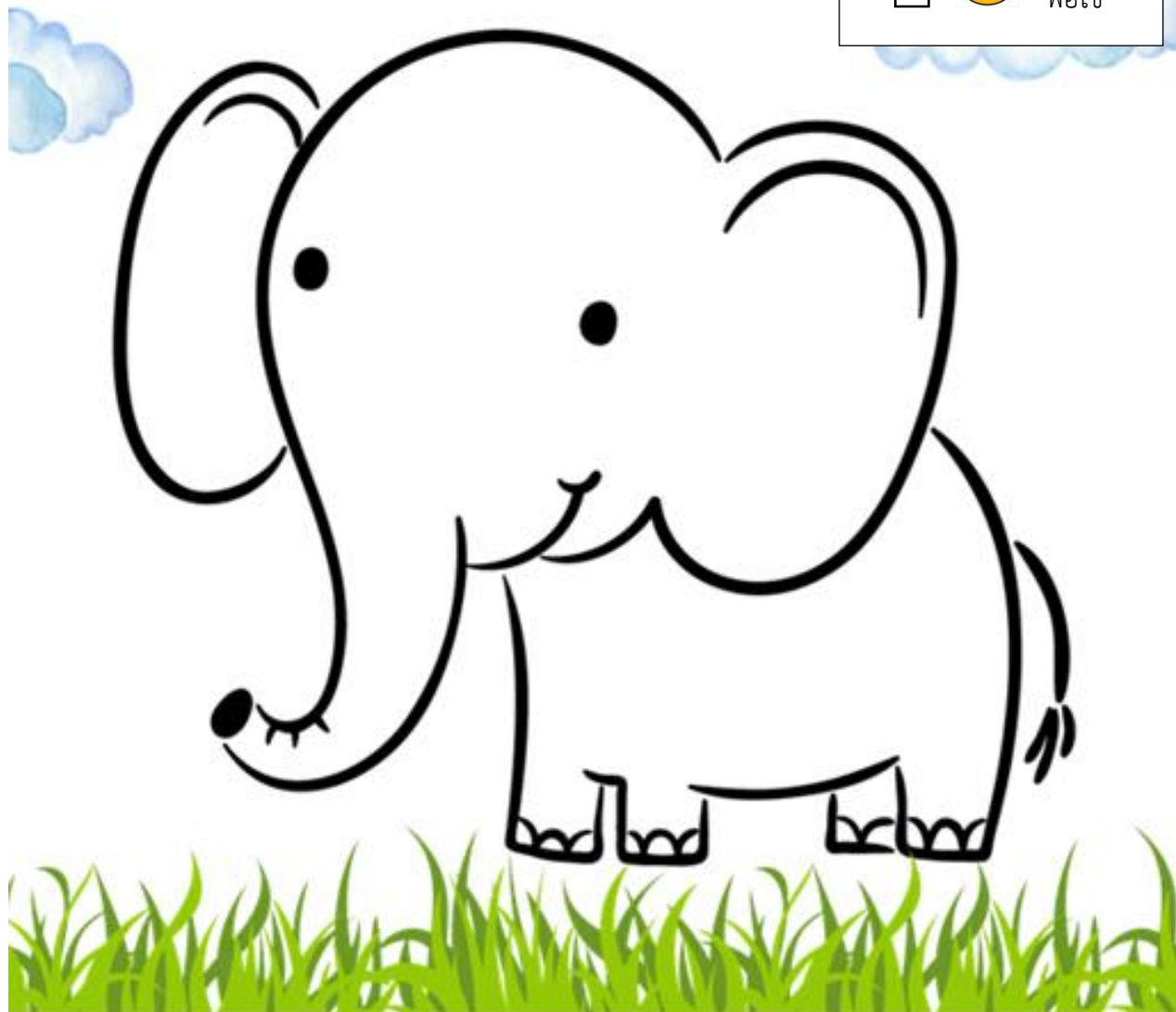

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชุดที่ 8 ช้างตัวใหญ่

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้กระดาษสีปะติดลงบนภาพให้สวยงาม

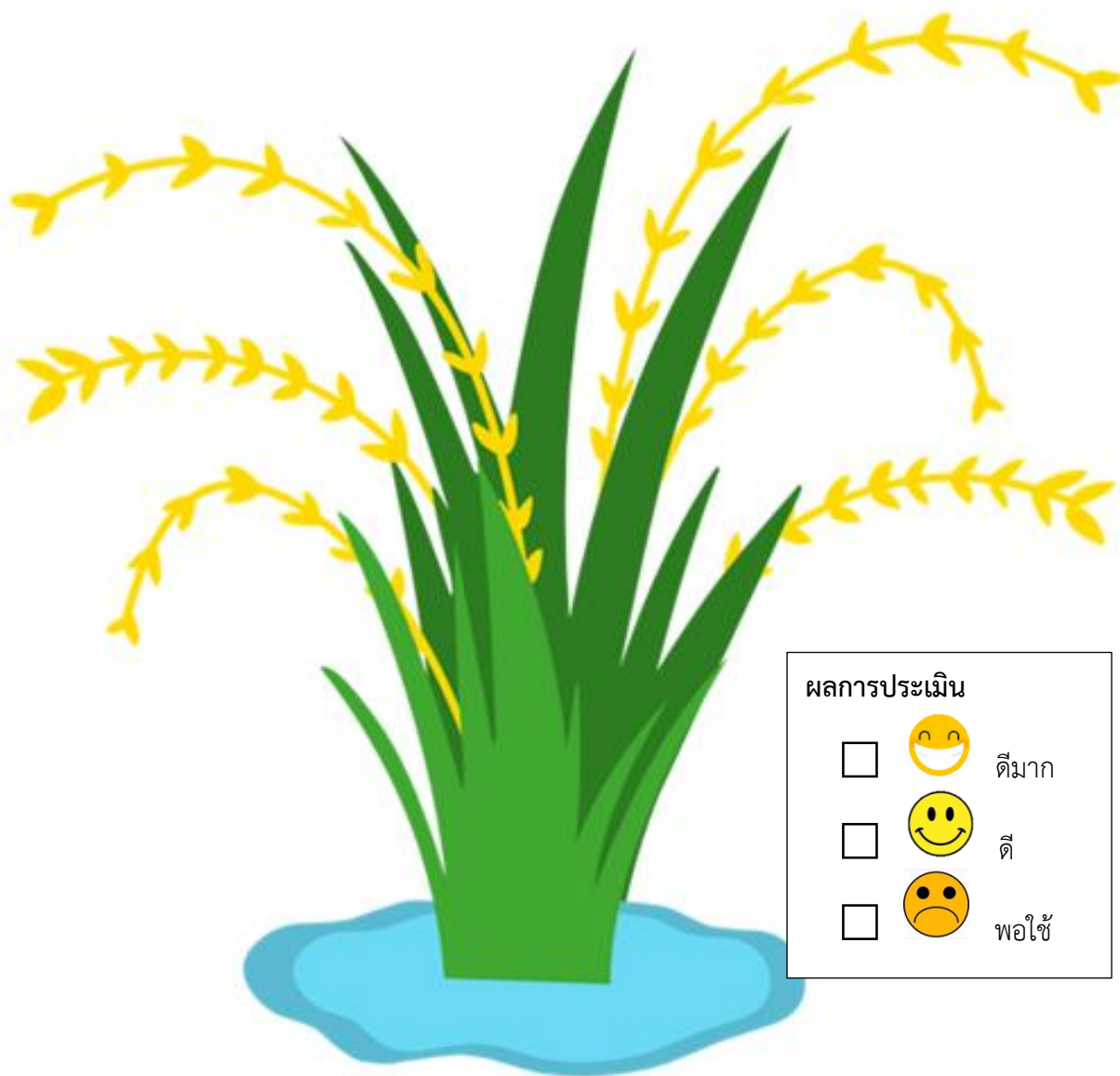
ผลการประเมิน		
☐		ดีมาก
☐		ดี
☐		พอใช้

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชุดที่ 9 ต้นข้าวของหนู

คำชี้แจง ให้นักเรียนนเมล็ดข้าวเปลือก มาติดบนต้นข้าวให้สมบูรณ์

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชุดที่ 10 เมล็ดข้าวสร้างสรรค์

คำชี้แจง ให้นักเรียนนเมล็ดข้าวชนิดต่างๆ มาติดในถ้วยข้าวให้สวยงาม

ผลการประเมิน

☐		ดีมาก
☐		ดี
☐		พอใช้

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

โรงเรียนบ้านขามใหญ่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรราชธานี เขต 1